

Predgovor

Knjiga *Literarische Freiräume* prinaša najnovejše germanistične literarnovedne študije tridesetih avtorjev in avtoric iz Slovenije, Avstrije, Hrvaške, Madžarske, Italije in Nemčije, posvečena pa je profesorici Nevi Šlibar, ki jo je navdihnila.

V letu 2019 dopolnjuje Neva Šlibar, zaslužna profesorica Univerze v Ljubljani, svoje sedmo desetletje. Vmesna bilanca njenega znanstvenega, strokovnega, pedagoškega, uredniškega, prevajalskega, organizacijskega in vodstvenega dela je impresivna – ne le spričo izjemne razvejanosti in večplastnosti, temveč zlasti tudi zaradi notranjih silnic, ki to bogastvo osmišljajo in ga povezujejo v celoto. Urednice in urednik tega zbornika zato uvodni laudatio posvečamo temeljnim potezam jubilatkinega pristnega humanizma.

Najprej svobodi duha. Značilna iskrivost misli je pri Nevi Šlibar le zunanji izraz temeljne intelektualne odprtosti in pronicljivosti. Zato ni presenetljivo, da svobodo najdemo tudi v naslovu njene najodmevnejše monografije: *Im Freiraum Literatur*. Miselna širina je tukaj izostrena v osrednjem literarnovednem konceptu literarne večpomenskosti, ki ga jubilatka teoretično pogloblja in funkcionalno osmišlja. Ves njen opus je pravzaprav slavospev tej lepoti širitve osebnih in sporazumevalnih danosti. Zato gre venomer tudi za več kot le za književnost: za zaupanje v osvobajajoče samouresničevanje človečnosti, večje od ideoloških ali doktrinarnih omejitev.

Širina duha pri Nevi Šlibar potemtakem rase iz etičnega temelja, ki prav tako presega obzorje literarnovednih analiz. Etika je vtkana tako v mrežo vsakodnevnih dejanj (od drobnih srčnih gest in sočutnih ravnanj do načelnosti in pretehtanih odločitev na najodgovornejših položajih), kot tudi v izostreno zavest o pomenu širše družbene odgovornosti. Ta je vidna zlasti v občutljivosti za razne oblike družbenih neenakosti, še posebej, ko gre za položaj žensk. Po tej poti se je izoblikovalo drugo težišče jubilatkinega delovanja, ki je na več ravneh vplivalo na razvoj feminističnih tradicij – z literarnovedno tematizacijo, s predavateljskim osveščanjem, s soustanovitvijo festivala *Mesto žensk*, z zasnovo podiplomskega študija Ženske študije in feministična teorija.

Naposled se ustavimo pri lastnostih, ki harmonično dopolnjujejo celoto: pri predanem, iskrenem, angažiranem posredovanju – pravzaprav podarjanju – bogatih znanj in vizije humanega sveta. Na značilen način je Neva Šlibar prakso predavateljskega in mentorskega dela poglobila z intenzivnim raziskovanjem in razvijanjem literarnodidaktičnih konceptov. Njena zasnova deinstrumentaliziranega poučevanja književnosti združuje v sebi vse naštete vrednote: intelektualno širino, etično držo in kritično angažiranost – ter se tako organsko vrašča v veliki opus.

Pristni humanizem Neve Šlibar pušča sledi v vseh, ki od blizu ali daleč prihajamo z njim v stik ali pa imamo kot študentke in študenti, sodelavci in sodelavke, prijateljice in prijatelji celo privilegij njegove neposredne izkušnje. Njegov duh je živ tudi v tukaj zbranih študijah – pa naj gre za vprašanja o kulturno- in literarnozgodovinskih razmerjih med etničnimi oziroma nacionalnimi identitetami (Jezernik, Smolej), literaturi kot biografski introspekciji (Kucher), literarnozgodovinskih analizah gledaliških besedil (Bartsch, Virant), topografskih literarnih branjih (Car, Lughofer, Kabić), pripovednih konstrukcijah identitet (Leskovec), osebni prevajalski genezi (Maček), semantični odprtosti v razmerju do slepih peg opazovanja (Ruthner), estetiki kot obliki ekološke kritike (Kondrič Horvat), pisateljicah in njihovih biografijah (Žigon, Mihurko Poniž), kulturnozgodovinski analizi položaja žensk (Kramberger), problemu migracij v otroški in mladinski književnosti (Rušsegger), jezikovno-didaktičnih potencialih literarnih besedil (Jazbec, Samide), etničnih in etičnih vidikih literature v povezavi z izkušnjo vojne (Lacko Vidulić, Miladinović Zalaznik), pesniških izkušnjah sebstva in sveta (Szendi), transgresivnosti estetske izkušnje (Virk, Kos), literaturi in sionizmu (Goltschnigg), ideoloških instrumentalizacijah književnosti (Burcar), možnostih literarnozgodovinskih sintez (Nagelschmidt), tipologiji avtorja (Korte), poetiki globalnosti (Wintersteiner), ohranjanju poetološkosti v prevodih (Fliedl) in analizi avtobiografskega diskurza (Bobinac).

Pričujoča knjiga je zato izraz spoštovanja in hvaležnosti.

Urednice in urednik,
Ljubljana, april 2019